

SECTIO IV.
SIVE APPENDIX
DE
**DIVERSIS TEMPO-
RIBUS PRÆSCRIPTIONUM
TAM RERUM, QUAM JURIORUM ET
ACTIONUM.
INGRESSUS.**

Materiam præscriptionis juriorum pariter & rerum, juxta seriem temporum disposuisse, non novum studium est, sed a multis hæcenus ob utilitatem negotii susceptum. Primus omnium fuit *Eustathius Antecessor*, qui librum græcum edidit *de temporalibus intervallis*, a momento usque ad 100. annos, quem librum una cum versione latina refert Jo. Leunclavius *in Jure Græco-Romano Tom. 2. p. 207.* Græce eum exhibet sine versione *Cujacius*, in fine tractatus mox citandi. Exstat etiam ejusdem libri versio latina *Simonis Scharidii*. Inter Latinos juris interpretes de hac materia egit *Cynus de Muxellis*, vel *Muxellanus* in *tr. de Præscript.* Plenius autem hanc materiam exposuit *Johannes Oldendorp.* *tract. de temp. præscript.* In specie vero circa præscriptiones annales, ejusque varia exempla investiganda sollicitus fuit *Quintil, Mandosius* in *tr. de casib. annal.* Postea etiam *Jac. Cujacius* hanc materiam exposuit in *tract. de divers. temporum præscript. & term.* Pariter quoque magno tractatu hanc materiam illustravit *Johannes Carolus Antonellus de tempore legali.* Sicut & utilia pariter & curiosa circa hanc materiam congestit *Albericus Gentilis Tr. de divers. tempor. appellat.* Ex quibus recentiores *Dd.* hauserunt, quicquid de hac materia proposuerunt. Nos tamen occasione materiae de præscriptione actionum, hac vice per compendium, & quasi per indicem hanc materiam proponemus; sed omissis inutilibus, & additis utilibus, præsertim ex *Recessibus Imperii*, ab aliis neglectis. Sit ergo
MEM-

MEMBRUM I.

De Momento.

Momentum hoc casu nobis idem est, quam illud, quod fit in continenti; stricte tamen hoc vocabulo accepto, ut hinc omnia negotia huc pertineant, quæ non admittunt intervallum, seu ubi intervallo aliquo accedente, jus alicujus mox perimitur, vel etiam in momento jus in re aliena quæritur. Alias enim latior significatio non ignota est, quando & id, quod intra triduum fit, in continenti fieri dicitur. *L. ult. C. de Error. Advoc.*

Momento ergo præscribitur

1. Juri occidendi invasorem; nam si intervallum intercedat, vel invasor offendere desinat, mox poenam incurrit defensor *Carpz. Prax. Crim. quest. 31. n. 17. seqq.*

2. Juri recuperandi propria autoritate, seu per vim, possessionem, a qua quis violenter dejectus, hoc enim, si non illico fecerit, illicitum est. *L. qui possessionem. 17. ff. de vi & vi arm.*

3. Juri negotium pupillare auctoritate tutoria confirmandi, hoc enim si non statim in ipso negotio fiat, sed post tempus, vel intervallum, nihil agitur. *§. 2. Inst. de Auct. Tut.*

4. Qui momento tantum possedit rem, quam b. f. a non domino emit, mox quæsit sibi jus agendi Publiciana actione, *L. 12. §. fin. ff. de Publ. act.*

5. Quando filius in patris potestate constitutus quid acquirit, ejus rei dominium in momento transit ad patrem, per *L. placet 79. ff. de acquir. hered.*

6. In prioritate creditorum, jus ex momento quæritur: Regula enim illa, *qui prior tempore, potior jure*, etiam in prioritate per horam vel momentum procedit. *Berlich. P. 1. Concl. 69. n. 5. seqq. Gail. l. 2. obs. 25.*

7. In apprehendenda possessione pariter momenti ratio habetur, ut qui per momentum possedit, manutenendus sit contra

tra illum, qui postea apprehendit possessionem; *arg. tit. C. si de momentan. poss.*

8. Momentum attenditur in acquirenda & deferenda successione. Posthumus enim si per momentum tantum vixerit, & spiritum modo ediderit, etiamsi mox in manibus obstetricum decesserit, acquisivit hereditatem paternam, eamque iterum ad matrem, aliosve heredes suos legitimos transmisit *L. 3. C. de Lib. & posth. Carpz. P. 3. C. 17. def. 19. n. 6.*

9. Si filius quasi ex mandato patris mutuam acceperit pecuniam, ad patrem scripserit, ut solvat, pater si non continuo, seu continenti contradixit, obligatur *L. 16. ff. ad SCt. Maced.* Quod tamen Gothofredus *ad d. L.* temperat, ne adimatur patri literas legendi, cogitandi, & consulendi tempus.

10. Momentum attenditur in rescriptis gratiæ, ibi enim illud, quod per momentum saltem prius est, præfertur. *c. si duobus: de Rescript. in 6to & ibi Glossa. Peregrin. de Jur. Fisci l. 6. Tit. 6. num. 35.* Ergo cui prius præbenda vel beneficium collatum, præfertur illi, qui momento post beneficium impetravit. *Menoch. remed. 4. adipisc. possess. n. 797.*

11. Matrimonium si per momentum tantum substiterit, maritus ex statuto dotem lucratur, vel uxor jure prælationis, & aliis uxorum privilegiis, *Tiraquell. ad L. si unquam 8. verb. donatione largitus n. 221. C. de revocand. donat.* Et licet hodie plerumque statuta consensionem thalami requirant, sufficeret tamen, si mox post consensum thalamum moriatur (nam per consensionem thalami non intelligitur copula carnalis.)

12. Præventio jurisdictionis quæritur in momento, si enim Judex suam citationem per momentum prius insinuaverit, hujus fundata est jurisdictio. *Carpz. lib. 2. Resp. 46. n. 12. & in Proc. Tit. 9. Art. 3. n. 18. seqq.*

MEMBRUM II.

De Horis.

Dies civilis habet horas 24. computatione facta a media nocte, ut hinc quod in his 24. horis factum habeatur perinde, quasi quavis hora lucis factum esset *L. More Rom. 8. ff. de Feriis.* Unde quod in duabus dimidiatis noctibus agitur, perinde habetur, ac si qualibet parte lucis agatur *c. 24. X. de offic. Judic. deleg.* Dies vero naturalis est 12. horarum, a sexta usque ad sextam, & hinc major pars est horarum 7tem, & quidem primarum, non supremarum, cum ibi ad labores aptiores simus. *L. 2. §. 1. ff. de V. S.* Prior vero illa dierum computatio ad id proficit, ut sciam, qua hora quisque testari possit.

In iure quantum ad *prescriptionem*, 1. occurrit exemplum *prescriptionis horariae*, sc. spatium 20. horarum, quousque adulterum deprehensum, privato carcere detinere licet, non ulterius. *L. 25. pr. ff. ad L. Jul. de Adult.* quod extendunt Dd. ad alios quoque casus, ubi privata auctoritate manus alicui injicere licet, sicuti exemplum est in debitore fugitivo. *L. 10. §. 16. ff. que infraud. Cred.*

2. In Saxonia Judicium Bannitorium (*der Achts-Process*) intra 24. horas instituendum. *Carpz. Pr. Crim. Qv. 136. n. 64.*

3. Statuta locorum ut in cambiis intra 24. horas ad executionem procedatur, neglecta appellatione, etiam in Camera attendenda. *R. J. de anno 1654. §. 107.*

4. In Camera si procurator unius partis in causa concluderit, & alter ad proximam petierit dilationem, in proxima juridica non tantum scriptum offerre, sed & eadem hora von *Stund* aut oraliter concludere debet. *R. J. de anno 1517. tit. 5. §. 1. O. C. an. 1523. tit. 7. §. 8.*

5. Hora sententiæ latæ in actis exprimenda. *O. C. p. 2. tit. 31. §. 5.*

MEMBRUM III.

De Diebus.

DE diei computatione actum est membro præced. inter *prescriptiones* vero dierum occurrunt sequentia exempla. 1.

Præscriptio unius diei locum habet contra judicem sententiam a se latam supplere volentem. Licet enim sententiæ correctio ipsi non sit permessa, *L. 55. ff. de Re Judic.* eadem tamen die supplere sententiam, h. e. illa, quæ ad sententiæ consequentiam pertinent, addere potest *L. 42. in fin. ff. eod.*

2. Una vel altera die præscribi volunt facultati viva voce appellandi, per *L. 6. §. 5. C. de Appell.* ita ut lapso die per schedulam appellatio sit interponenda. Cujac. *de præscr. c. 3. in fin.* quæ diversitas quidem inter *voce & scripto* interpositam appellationem ex dicto textu non apparet; Est tamen textus in *L. 14. C. de Appell.* ubi dicitur, si quis sine scripto appellare velit, quod illico id facere debeat, nescio autem, an vox illico hic pro integra die capi possit. Moribus enim receptum, ut si quis viva voce, sine scripto appellare velit, *stante pede* hoc faciat, h. e. illico post latam sententiam, ut hinc præsens casus commodius ad momentaneam præscriptionem referri posse videatur.

3. Primo die seu termino in Camera procurator mandatum offerre debet, *O. C. de anno 1523. tit. 7. §. 1.*

4. In causis levioribus ratio in Camera ultra unum diem non differenda. *O. C. P. 1. tit. 13. §. 18.*

DE BIDUO.

5. In causis propriis olim intra biduum appellatum, uti volunt *Dd. ex L. 1. §. biduum ff. quand. appell.* vel triduum, in causa scilicet aliena; Sed hodie indistincte decendium appellationibus competit. *Nov. 23. c. 1.*

6. Novus provinciæ Præses biduo, antequam provinciam ingrediatur, decessori suo scribere debet, ut sibi obviam mittat, ex quo tempore decessor annonas publicas amittit. *Nov. 95.*

7. Si dierum facta mentio, non expresso numero, biduum intelligitur, per *L. 217. §. 1. ff. de V. S.*

8. Si de ornamentis equi simul venditis quæstio sit, non videndum an intra biduum ita ornatus fuerit, sic enim videtur venditionis causa ornatus; & hinc ornamenta simul vendita. *L. 38. §. 11. ff. de ædil. Edict.* modo tempore venditionis illa ornamenta non fuerint detracta.

9. Qui

9. Quod pri-
cum habent, adfer-
aliter per
L. in Cal. Troch.

10. Intra tri-
potest. *L. ut. C. de*

11. Qui Ju-
ditros eligere
ille videtur in

12. Fruct-
um intra tri-

13. Anie-
ex vitio, ante
bis. *Jud. quæst.*

14. Tribu-
instituta. *O.*

15. Decreta
et quatrimum

16. Qui ec-
le stativis sibi c-
sistere. *L. in.*

17. Mentio
non sic eum, qui
tenent. Edicto ne
quæ facta, sed
actum non factum

18. Bona, quæ a li-
tur, non plus quam
sunt. *L. in. C. de Ven-*
pachatos, & 7. qui

9. Qui ad principem evocati, & tractoria sive diplomata secum habent, adscriptis stativis seu diversoriis, ubi sumptu publico ali debeant, per biduum tantum in uno loco subsistere debent; *L. un. C. de Tract. & Stativ.*

DE TRIDUO.

10. Intra triduum corrigi pro lubitu error Advocatorum potest. *L. ult. C. de error. Advoc.*

11. Qui Judicem ut suspectum accusare vult, intra triduum arbitros eligere debet, coram quibus lis peragatur, si non, confisisse videtur in Judicem. *L. cum specialis 18. C. de Jud.*

12. Fructus ex meis arboribus in vicini hortum delapsos tantum intra triduum repetere fas est *L. un. ff. de gland. leg.*

13. Animal emtum, si intra triduum moriatur, præsumitur ex vitio, ante emtionem contracto, mortuum. *Menoch. de Arbitr. Jud. quest. lib. 2. c. 285.*

14. Tribus diebus quavis septimana audientia in Camera instituenda. *O. C. p. 3. tit. 1.*

DE QUATRIDUO.

15. Decreta supplicationum in Camera non ultra triduum vel quatrimum differri debent. *O. C. p. 1. t. 10. §. 17.*

DE QUINQUE DIEBUS.

16. Qui equos ad Principem deducunt, & diplomata habent de stativis sibi concedendis, non possunt uno in loco ultra 5, dies subsistere. *L. un. C. de tract. & Stativ. conf. supr. n. 9.*

17. Mentio etiam fit quinque dierum in *L. 8. ff. Si quis caution.* sc. eum, qui post tot dies se sistit, si actoris jus non redditum deterius, Edicto non teneri. Verum nulla ibi restrictio ad quinque dies facta, sed tempus longius etiam admittitur, modo jus actoris non factum deterius.

DE VII. DIEBUS.

18. Bestia, quæ a limitum Ducibus ad Principem transmittuntur, non plus, quam 7. diebus in singulis Civitatibus detineri possunt. *L. un. C. de Ven. ferar.* Dies septem, qui præcedunt festum Paschatos, & 7. qui sequuntur, sunt feriati. *L. omnes 7. C. de feriis.*

DE VIII. DIEBUS.

19. Jussus jurare, in Saxon. se intra octiduum offerre debet, alias non auditur. Carpz. *in Proc. Tit. II. art. 3. n. 16. seqq.*
20. Judex inferior in Saxonia ultra octiduum carcerem indicere nequit. Carpz. *Pr. Cr. Q. 70. n. 49.*
21. In interlocutoriis sententia non differenda ultra octiduum. *O. C. p. 1. tit. 13. §. 18.*
22. Exceptio excommunicationis in judicio opposita, probanda intra octiduum *c. 1. de Exc. in 6.*

DE IX. DIEBUS.

23. Intra 9. dies a morte debitoris computandos, heredes ipsius molestari a creditoribus non debent, Auth. *Sed neque. C. de Sepulchr. viol. vid. Nov. 115. c. 5.*

DE X. DIEBUS.

24. Intra decendum præcise est interponenda appellatio. *Nov. 23. c. 1. sicut & jure Sax. Leuteratio, adeo ut nullus prorogationi locus sit. Berlich. P. 1. Concl. 50. n. 105. Ord. Can. P. 2. t. 29. §. 2.*
25. Appellans intra decem dies pœnitere, & appellationi renunciare potest. *L. 28. C. de appellat,*
26. Remedium nullitatis in Camera intra 10. dies interponendum, nisi sit nullitas insanabilis. *R. F. de A. 1654. §. 121.*
27. Sententia arbitri silentio 10. dierum homologatur seu confirmatur, adeo ut litigantes postea eidem præcise stare teneantur. *L. 5. C. de recept. arbit.*
28. Remedium supplicationis (quod eo casu obtinet, ubi ob eminentiam Judicis appellare amplius non licet) si intra 10. dies interponatur, sententia non aliter exequenda, quam si victor cautionem præstitit de restituendo. *Auth. quæ supplicatio. C. de prec. Imp. off. Nov. 119. c. 5.*
29. Qui constituit se pro alio soluturum sine expressione temporis, illi spatium non minus 10. dierum indulgendum. *L. Promissor. 21. §. 1. ff. de const. pec.*
30. Citatio simplex spatium non minus 10. dierum continere debebat. *L. 69. ff. de Judic. Ex quo sequitur, quod citatio perempto-*

emoria, quæ tri
30. dies de quo in
3. Eccl
tra in dies jus ha
cum emolument
31. Qui col
ceptioni adhuc c
potest, possiden
de fundo dotal

33. Si P
14. dies a part
p. 2. tit. 2. §. 2

34. Pro
extendenda C

35. Quatu

publicacione a

36. Tegen

37. Arreftu

38. Saxonie

39. def. 1. seqq. & tu

36. Actio

liciat, Jure Sax

def. 3.

17. Testes t

non provideat, ut

C. 12. ff.

3. Exceptio

in 60. Quod tempus

P. 1. c. 6. def. 1.

39. Imp. P. 1. c.

licorum & privatu

emtoria, quæ trium citationum vicem sustinet, debeat continere 30. dies, de quo infra.

31. Ecclesia Parochialis, cujus sacris usus fuit defunctus, intra 10. dies jus habet repetendi corpus in aliena Ecclesia sepultum, cum emolumentis sepulturæ *c. 1. de Sepult. in 6.*

32. Qui columnam, quam usucapere cœpit, sed 10. dies usucapioni adhuc desunt, ædibus junxit, illam usucapionem implere potest, possidendo ædificium. *L. 30. §. 1. ff. de usucap. juncta L. 16. ff. de fundo dotal.*

DE XIV. DIEBUS.

33. Si Princeps aliquis pro Judice Austregario electus, intra 14. dies a partibus implorandus ad suscipiendum judicium. *O. C. p. 2. tit. 2. §. 2.*

34. Prorogatio in judicio Austregarum tantum ad 14. dies extendenda. *O. C. p. 2. tit. 4. §. 14.*

35. Quatuordecim dierum ratio habetur in Jure Saxon. in justificatione arresti, quæ fieri debet per singulas quaterdenas, von 14. Tagen/ zu 14. Tagen/ quo spatio præcise non observato, vitiatur Arrestum. *Carpz. P. 1. C. 29. def. 1.* In Subhastationibus quoque Saxonice tres quaterdenæ observantur, *Carpz. P. 1. C. 32. def. 1. seqq.* & tum res illa licitanti adjudicatur.

36. Actione reali condemnatus, si intra 14. dies non satisfaciatur, Jure Saxonico decernitur executio. *Carpzov. p. 1. consc. 32. def. 3.*

DE XV. DIEBUS.

37. Testes testimonii causa evocati, si Judex intra 15. dies non provideat, ut examinentur, libere discedere poterunt. *L. 19. C. de Test.*

38. Exceptio spoliæ intra 15. dies probanda. *c. 1. X. de restit. Spol. in 610.* Quod tempus currit a tempore injunctæ probationis. *Carpz. P. 1. c. 6. def. 1.*

39. In 15. Paschæ diebus cessat omnis exactio debitorum publicorum & privatorum. *L. 7. in fin. L. 8. C. de feriis.*

DE XX. DIEBUS.

40. Reo in iudicium vocato, conceditur spatium 20. dierum ad deliberandum, an velit se liti committere, an cedere. *Auth. offeratur C. de lit. contest.*

41. Si res Ecclesiæ ob necessitatem æris alieni distrahendæ, per 20. dies publicæ subhastandæ, & tunc plus licitanti tradendæ. *Nov. 120. c. 6. §. 2.*

42. Conventus coram iudice, si ipsum ut suspectum vel etiam incompetentem accusare velit, jure novo hoc facere debet, intra 20. dies; modo interim alios actus judiciales coram eodem non susceperit, nam si liti jam tum se commiserit, frustra postea recusat *Nov. 96. c. 2. Auth. & consequenter C. d. sentent.*

43. Fidejussor procuratoris, si sine temporis definitione fidejusserit, tunc si intra 20. dies vel mortuus fuerit, vel latitaverit, alius fidejussor dandus *L. ult. C. de Procurat.* quæ tamen lex non est authentica.

44. Qui servos fugitivos recipiunt, puniuntur, nisi intra 20. dies eos domino reddiderint, vel Magistratui exhibuerint. *L. 1. §. 1. ff. de fugitiv.* Sicut nec servi captivi ultra 20. dies detinendi. *L. 6. §. 1. C. de cust. reor.*

45. Si iudex de officio male functo conveniatur, lis illa terminanda intra 20. dies *L. un. §. ult. C. ut omnes judic. & c.* quia res moram non patitur, sed propter interesse publicum celerrime expedienda.

46. Qui falsas literas Apostolicas habet, si intra 20. dies eas non destruat vel resignet, excommunicandus est, *c. 4. in fin. X. de Crim. fals.*

DE XXVIII. DIEBUS.

Tot dies continentur in LL. Imperii spatio 4. hebdomadarum, Mensis autem 30. dies continet. *Blum. Proc. Cam. tit. 27. §. 105.*

47. Intra 4. Septimanas, qui ex Principibus ab adversario nominatis, aliquem eligit iudicem Austregarium, illi hoc intra 4. septimanas denunciabit. *O. C. p. 2. tit. 2. §. 2.*

48. Idem

48. Idem
 descendi scripta
 49. Judici
 na concessa,
 50. Collec
 infrendæ. R.
 51. Jure fe
 randa, judici
 manas poenan
 52. Te
 bro sequent
 53. Die
 cognitiones a
 54. Sicut
 da L. 3. ff. de pa
 vris recuper
 afflicta, non
 no statutum,
 reddatur ad
 efficienda, ce
 expectare suffi
 Carpozov. Pr.
 55. Spatium
 tedali in casu,
 im. 4. septiman
 desuperadium
 perfolunt. 2. fe
 56. Miles leu
 sessione laum, tra
 manas id facere

48. Idem terminus concessus in foro Austregarum ad producenda scripta, *O. C. p. 2. tit. 4. §. 14.*

49. Judici Camerae ultra vacantiam ordinariam 4. septimanae concessa, quibus abesse potest. *O. C. p. 1. t. 7. §. 5.*

50. Collectae Camerales intra 4. Septimanas Cassae Circuli inferendae. *R. J. de A. 1654. §. 9.*

51. Jure feudali quicumque pro multa propter excessum solvenda, judici praedium pignori dedit, intra 28. dies vel 4. Septimanas poenam solvere debet. *2. feud. 27. pr. verb. Quicumque.*

DE XXX. DIEBUS.

52. Tempus hoc congruit cum uno mense, de quo Membro sequenti, ubi casus huc pertinentes videbis.

DE XL. DIEBUS.

53. Diebus 40. ante Festum Paschae cessare debent omnes cognitiones causarum criminalium *L. 6. C. de feriis.*

54. Sicut in muliere, quamdiu gravida est, poena differenda *L. 3. ff. de poen.* Sic post partum ipsi conceduntur 40. dies, ut vires recuperet, si scilicet vel torquenda, vel poena corporis afflictiva, non tamen capitali, afficienda. Quod in gratiam partus statutum, ne mater citius corporis tormenta sentiens, inutilis reddatur ad alendum infantem; quod si vero ultimo supplicio afficienda, cessat favor infantis, & hinc paucos post partum dies expectare sufficit, quo scilicet in publicum produci possit. *conf. Carpzov. Pr. Cr. Qu. 11. n. 59. seqq.*

DE XLII. DIEBUS.

55. Spatium 42. dierum seu 6. septimanarum obtinet jure feudali in casu, ubi vasallus, qui pro poena praedium obligaverat, intra 4. septimanas eam non solvit, *vid. supr. num. 51* tunc heredes ejus praedium recipere possunt, si intra 6. septimanas poenam persolverint. *2. feud. 27.*

56. Miles seu vasallus, si iudicium parium curiae super possessione latum, tanquam iniquum accusare velit, intra 6. Septimanas id facere debet, & tamdiu in possessione relinquendus

2. feud. 22. §. fin. Verba enim: *ter admonitus* explicant de tribus quaterdenis.

57. Intra 6. Septimanas Princeps imploratus consiliarios suos pro iudicibus Austregariis constituere debet. *O.C. p. 2. t. 8. §. 4.*

58. Jure Saxon. res inventa, si spatio 6. septimanarum non repetatur, in tantum præscribitur, ut tertiam partem inventor, reliquas duas partes Magistratus capiat. vid. *Land-Necht L. 1. art. 37. Carpz. P. 2. C. 3. def. 15.* Jure communi & sic apud nos etiam non agnoscimus talem præscriptionem, sed etiam si quis post triennium rem suam repetere velit, licebit.

59. In Nova Marchia Vidua inventarium conficere, & intra alias 6. septimanas se declarare debet, an velit illata repetere, an portione statutaria contenta esse. vid. *Brunnem. Cent. 1. Dec. 1.*

DE XLV. DIEBUS.

60. Hoc spatium jure Saxon. obtinet in omni casu, quando mentio fit einer Sächsischen Frist / quæ continet 45. dies, seu 6. septimanas, & 3. dies. Exemplum est in probationibus. *Carpz. P. 1. C. 16. def. 1.* Idem spatium obtinet, si Saxones unius diei per modum additamenti mentionem faciant, v. g. *binnen Jahr und Tag* / sic enim annus, 6. septimanae & 3. dies intelliguntur.

DE L. DIEBUS.

61. Tutor qui se a delata tutela excusare vult, intra 50. dies continuos hoc facere debet. §. 16. *Inst. de Excus. Tutor. L. 38. ff. eod.*

62. Judex deposito officio per. 50. dies adhuc in provincia subsistere, & actionem habentibus respondere debet. *L. 1. §. 3. C. Ut omnes Jud. §. c.*

DE LX. ET LXXXX. DIEBUS.

63. Tempus 60. dierum bimestre spatium constituit, tempus vero 90. dierum, tres menses continet; hinc casus eo pertinentes reservabo ad Membr. sequens, ubi de Mensibus agendum.

DE C. DIEBUS.

64. Spatium 100. dierum datur cognatis ad petendam bonorum possessionem. §. 4. *Instit. de bon. poss.*

65. Pauciores, quam 100. dies heredi adituro hereditatem ad de-

ad deliberandum
nim ordinatum
diebus red.
Qu
Sicut de suis

Mensum
tur, qu
et mensis a
Februario,
simpliciter
catur, per me
præiens paucio
per. in lib. Con

1. Executi
10. dies oppon
2. Excep
rem penam c
L. C. de. pan.
3. Pupillus
nominati liber
4. Si aboliti
re quon, vel ob
Tupillano intra
L. 1. §. 1. L. 15.
5. Itemupati
alias impeditur
L. 3. §. ult. ff. de ac

ad deliberandum non sunt dandi. *L. 2. ff. de Jur. deliber.* Est enim ordinarium tempus aditionis 100. dierum. *L. 22. §. 1. ff. quand. dies legat. ced.*

66. Qui 182. die natus, iusto tempore natus censetur. *L. 3. §. fin. ff. de suis & legit. hered.*

MEMBRUM IV.

De Mensibus.

Mensium quando in iure mentio fit, non lunares intelliguntur, qui tantum 28. dies absolvunt, sed solares, ita ut 30. dies et mensis aequiparentur; excepto tamen mense intercalari, seu Februario, qui 28. dies habet, *L. 68. §. fin. ff. de V. S.* Quamvis si simpliciter sine denominatione certi mensis quid fieri debere dicatur, per mensem 30. dies semper intelligantur, etiamsi mensis præsens pauciores seu plures dies habeat. *L. fin. §. l. 2. §. u. C. de jur. delib.* Conf. Ord. Cam. P. 2. Tit. 30. §. 4.

DE UNO MENSE.

1. Executio non numeratæ pecuniæ contra apocham intra 30. dies opponenda. *L. 14. §. 2. C. de non num. pec.*

2. Exceptio rescripti Principis severioris, si scilicet durioræ pœnam contra jura infligi iusserit, per. 30. dies suspendenda *L. 20. C. de pœn.*

3. Pupillus, si intra 30. dies vectigal omissum solverit, a pœna commissi liberatur. *L. 7. §. fin. de Publican.*

4. Si abolitio criminis vel accusationis facta ob rem prospere gestam, vel ob diem insignem, de quo in *L. 8. §. 9. ff. ad Sctum Turpill.* tunc intra 30. dies repeti reus, vel de novo accusari potest. *L. 10. §. fin. §. L. 15. §. f. ff. d. t.*

5. Idem spatium observandum, si accusator decesserit, vel alias impeditus fuerit, ubi alius reum repetere potest intra 30. dies *L. 3. §. ult. ff. de accus.*

6. Abolitio motæ accusationis etiam invito reo conceditur accusatori intra 30. dies, si reus nondum carceres, vel tormenta vel carenas sustinuerit. *L. fin. C. de. Abolit.*

7. Reo ex longinquo loco reducendo ab formandum processum accusationis, spatium non minus 30. dierum relinquendum ad componendos mœstos penates, sive ad disponendam familiam. *L. 2. C. exhib. Reis.*

8. Capitalis criminis rei intra 30. dies judicandi. *L. 6. §. 1. C. de Cust. reor.* quæ tamen lex non est authentica.

9. Commentariensis intra 30. dies judici referat nomina captivorum & qualitatem delicti. *L. 5. C. d. t.*

10. In possessione viæ vel itineris defendendus est, qui hoc anno eo jure usus fuit, licet modico tempore, h. e. minus 30. diebus. *L. 1. §. 2. ff. de. Itin. actuque privato.*

11. Inventarium 30. dies inchoandum *L. ult. §. 2. C. de Jur. de lib.*

12. Si bona fiscalia a tertio possideantur, non statim occupanda a fisco, sed 30. dies concedendi, intra quos de jure disceptet. *L. ult. §. 5. C. de delator.*

13. Damnum ex capite tertio *L. Aquil.* æstimatur, quanti 30. diebus proximis res plurimi fuit, *§. 14. Inst. ad. L. Aquil. L. 27. §. 5. ff. eod.*

14. Apostoli reverentiales interposita appellatione intra 30. dies petendi. *L. 24. C. de Appell. Ord. Cam. P. 2. T. 31. §. 1.*

15. Servum ad dignitates promotum, si dominus sciens eum non revocaverit, vel contradixerit, intra 30. dies postea vindicare nequit. *L. 6. C. qui militare poss.*

16. Si ab entes dati sunt curatores vel tutores, intra 30. dies hoc ipsis notum facere debet judex. *L. fin. ff. ad Tut. & Curat.*

17. Episcopus accusatus, intra mensem se coram primate provinciæ sistere debet. *c. Quisquis c. 4. Qu. 5.*

18. Qui ab electione vel postulatione ad Pontificem appellare vult, intra mensem iter ad sedem Apostolicam suscipere debet. *c. 1. pr. de Elect. in 6to.*

19. Electio Imperatoria, a die præstiti juramenti intra 30. dies

dies continet
Jens. de. Bull.
20. Qui
nuncium
quodlibet ob
21. Intra
contra prior
22. Proc
tendi. O. C. p.
23. Car
judez ordin
niltraverit.
24. S
mensem fe
25. Ju
tationem de
27. Cita
tione die com
du. O. C. p. 3. 11
28. Hec
nomque loc
rioribus non
ante lapsum
def. 16. vel res
1. 14. de quo
DE D
Bimestre
bent; ubi tan
tam mensur
61. reaper L. 107.
24. Abre li
mentes item con
30. Invenit
duos alios meles

dies continuos ab Electoribus perficienda, alias pane & aqua a-
lendi. *Aur. Bull. Tit. 2.*

20. Qui jus protimiseos seu retractus habent, si ipsis de-
nunciatum sit, rem vendendam esse, intra 30. dies idem pretium,
quod alius obtulit, solvere debent. *vid. Const. Frider. 1.5. Feud tit. 31.*

21. Intra 30. dies ab interposita appellatione requirenda
sunt acta prioris instantiæ. *Rec. Imp. de A. 1654. §. 61.*

22. Processus coram judiciis Imperii intra mensem decer-
nendi. *O. C. p. 2. tit. 1. §. 1.*

23. Camera citare nequit subditos Imperii mediatos, nisi
iudex ordinarius imploratus intra mensem iustitiam non admi-
nistraverit. *O. C. p. 2. tit. 1. §. 2.*

24. Sententia interlocutoria in Camera ad summum intra
mensem ferenda. *O. C. p. 1. tit. 13. §. 18.*

25. Iudex Austregarius a partibus electus, intra mensem ci-
tationem decernere debet. *O. C. p. 2. tit. 8. §. 7. & 11.*

27. Citationes Camerales, ut citatus tricesimo ab insinua-
tione die compareat, non obtinent, si plures diverso loco citan-
di. *O. C. p. 3. tit. 12. §. 4.*

28. Heredi post mortem defuncti Jure Sax. & moribus ple-
rörumque locorum spatium 30. dierum datur, intra quod a cre-
ditoribus non est molestandus. *Carpz. P. 3. C. 14. def. 15.* sicuti nec
ante lapsum 30. dierum hereditatem perfecte adire *Carpz. d. 1.*
def. 16. vel res hereditarias alienare potest. *Carpz. P. 3. dec. 284.*
n. 14. de quo vid. specialis Disputatio Dn. Hornii *de Die tricesimo.*

DE DUOBUS MENSIBUS SEU 60. DIEBUS.

Bimestre spatium regulariter coincidit cum spatio 60.
dierum; ubi tamen dies illi non expressi, sed simpliciter duorum
tantum mensium facta mentio, ibi & ille adhuc admittitur, qui
61. venit per *L. 101. ff. de R. J.*

29. Actor libellum offerens, cavere debebat, se intra duos
menses litem contestaturum. *Autb. L. bellum C. de Lit. contest.*

30. Inventarium sicuti intra mensem inchoandum, ita intra
duos alios menses absolvendum. *L. fin. §. 2. C. de Jur. delib.*

31. Qui compensationem opponit fisco, intra duos menses debitum probare debet. *L. 46. §. 4. ff. de jur. fisc.*
32. Propter debitum fiscale dilationem petenti, si summa non adeo magna sit, duo tantum menses a iudice concedi possunt. *L. 45. §. 10. ff. de jur. Fisc.* longius vero tempus a Principe impetrandum; censetur vero minor summa, quæ non excedit 50. solidos. *L. 1. C. d. defensor. Civit.* ubi dicitur *minusculariis causis*, quæ non excedunt 50. solidos.
33. Maritus intra 60. dies adulterii uxorem accusans non tenetur se inscribere, nec conveniri potest de calumnia, sicut & accusationem libere abolere potest, secus post 60. dies. *L. 30. pr. C. ad L. Jul. d. Adul.*
34. In venditis jumentis, si ornamenta iisdem detracta, intra 60. dies agi debet. *L. 38. pr. ff. de edil. edict.*
35. Si venditor de vitio jumentum cavere nolit, intra quos menses contra ipsum ex ædilitio edicto agi poterit. *L. 28. ff. de edil. edict.*
36. Si res vendita hac conditione, ut si displicuerit, sit inempta, intra 60. dies ad exhibendum agi debet. *L. 31. §. 22. ff. de edil. edict.*
37. Nova constitutio Principis non obligat, nisi post duos menses. *Nov. 66. c. 1. sc. si. in nova lege alius terminus non expressus.*
38. Servus venditus ea lege, ut manumittatur, non addito tempore, ipso jure fit liber, post duos menses. *L. ult. ff. qui sine manum. ad libert. perven.* & hoc quidem propter favorem libertatis.
39. Tutori spatium duorum mensium conceditur singulis annis, ad foenori exponendam pecuniam pupillarem, postea ipse tenetur ad usuras. *L. Tutor. 7. ff. de admin. Tut.*
40. Fidejussor, qui sine scriptura de iudicio sistendo cavet, non tenetur ultra duos menses. *L. pen. C. de fidejuss.*
41. Emphyteuta, si impune emphytevsin vendere velit, debet domino prius offerre, & hoc intra duos menses emere nolente, licite extraneo vendere potest. *L. 3. C. de Jur. Emphyt.*
42. Qui ad honorem vel munus publicum nominatur, si
appel-

appellet, intra
d. ann. appell.
41. Si a
procurator appell.
42. Aliud in
quod in iudicio
44. Duo
45. de feriis
46. Ad
intra duos menses
46. Si
illi, qui alii
loco confisi
alias tenent
47. In
re redimenda
48. In
49. Maj
duos mens
ceteris dieb
50. In
votis, in Ca
Imp. de anno
51. In R
in casum succ
tra quos dispu
Contra Rec. In
52. Ordina
46. Intra per
53. Intra Ca
copula canalis
mensium, in
consumere, et

appellet, intra duos menses exequi appellationem debet. *L. 1. C. d. temp. appell.*

43. Si a delegato iudice fuerit appellatum, fatale prosequenda appellationis est duorum mensium. *L. 2. C. de temp. appell.* Aliud in delegato Principis, in hoc enim idem juris est, quod in iudice ordinario, & sic annus datur.

44. Duo menses concessi sunt pro feriis messuaria. *L. omnes 7. C. de feriis.*

45. Actio criminalis contra clericum a iudice seculari intra duos menses finiri debet. *Nov. 83 pr. & §. 2.*

46. Si bona alicujus propter crimen Majestatis confiscata, illi, qui aliquid ex bonis ejus possident, intra duos menses, si in loco confiscationis presentes sint, deferre eadem fisco debent, alias tenentur in quadruplum. *L. fin. C. de bon. proscript.*

47. Pignora judicialiter capta, intra duos menses a debitore redimi debent, alias distrahuntur. *L. 31. ff. de Re judic.*

48. Intra duos menses a pedaneis iudicibus appellandum est. *Nov. 82. cap. 6.*

49. Majore parte anni possedisse quis intelligitur, etiam si duobus mensibus possederit, si modo adversarius ejus aut paucioribus diebus, aut nullis possederit. *L. 156. ff. de V. S.*

50. Intra duos menses a tempore mortis primi procuratoris, in Camera Imperiali a partibus alius constituendus. *Rec. Imp. de anno 1654. §. 100.*

51. In Revisionibus super puncto cautionis de restituendo in casum succumbentiae, litigantibus 2. menses conceduntur, intra quos disputationes ac deductiones Jurium sunt faciendae in Camera. *Rec. Imp. de anno 1654. §. 124.*

52. Ordinarius citationis terminus in Camera Imperiali est 60. dierum, per *Rec. Imp. de Ann. 1654. §. würden hierauf. 36.*

53. Jure Canonico desponsatae vel conjugatae personae, si copula carnalis nondum intercesserit, habent spatium duorum mensium, an velint religionem ingredi, an vero matrimonium consumere. *c. ex publico 7. X. de Convers. Conjug.*

54. In Saxonia speciale, quod probaturo jus braxandi, concedatur bimestre spatium. *Carpzov. Proc. tit. 13. Art. 1. num. 54.*

DE TRIBVS MENSIBUS.

55. Super hereditate inventarium intra 3. menses a die mortis absolvendum. *L. ult. §. 2. C. de Jure delib.*

56. Qui intra tres menses repudiat hereditatem, ille immunis est ab inventarii confectioe. *d. L. ult. §. 1. C. de jur. delib.*

57. Si dilatio petatur ad testium vel instrumentorum productionem, non plus quam tres menses indulgeri debent. *L. 1. C. de Dilat.*

58. Debitori fisci majoris summæ 3. menses pro dilatione indulgeri possunt. *L. 45. §. 10. ff. de Jur. fisc.*

59. Novum opus nuncians, si intra tres menses jus suum docere nequeat, ædificans in cœpto opere pergere potest. *L. un. C. de nov. oper. nunc.*

60. Querela non numeratæ dotis, marito ejusve heredibus competit intra 3. menses, si matrimonium perbiennium, sed non ultra decennium constiterit. *Auth. quod locum C. de dot. non numerat.*

61. Si decurio se curiæ oneribus subtraxerit, intra 3. menses causa originis dijudicanda. *L. 54. C. de Decur.*

62. Si unus litigantium in causa concluderit, altera vero pars adhuc quædam allegare velit, intra tres menses hoc facere debet, postea vero non auditur, sed publicanda est sententia. *Auth. Jubemus C. d. Jud. Nov. 116. c. 2.*

63. Ex laicis Episcopus ordinari nequit, nisi tres menses fuerit clericus, *Nov. 123. c. 1. §. 2.*

64. Qui Episcopo electo impedimentum ordinationis opponere velit, intra 3. menses hoc probare debet. *Nov. 123. c. 2.*

65. Fatale appellationis introducendæ ab Austregis ad Cameram Imperialem est trium mensium. *O. C. Part. 2. t. 8. §. 9. Blum. Proc. Cam. tit. 49. §. 23.*

66. Electores vel eorum legati intra trimestre spatium a tempore intimationis convenire debent ad electionem novi Imperatoris. *A. Bull. Tit. 1. §. 18.*

76. Pro-

67. Procurator, mortuo principali, intra tres menses ejus mortem cum denominatione heredum Camera intimare debet. *R. J. de anno 1654. §. 99.*

68. Qui nobilem aut illustrem dignitatem ab Imperatore impetravit, & diploma ex Cancellaria intra tres menses non redimit, dignitate privatur. *Capit. Josephi art. 44. Cap. Leop. Art. 45.*

DE QUATUOR MENSIBUS.

69. Tutoribus, si nemo pupillorum jure protimiseos uti velint, conceditur spatium 4. mensium. *per Constit. Frider. lib. 5. feud. tit. 13.*

70. Quatuor mensium spatium datur condemnatis actione personali ad quantitatem solvendam, antequam decernatur executio. *L. 3. §. 1. C. d. usur. rei jud.*

71. Socio communes ædes reficienti intra 4. menses expensæ restituendæ, alioqui, ut sibi ædes addicantur, petere potest. *L. 52. §. 10. ff. pro. soc. & L. 4. C. d. edific. priv.*

72. Tutor se a tutela accusaturus, intra 4. menses continuos excusationis causas adducere debet. *L. 38. ff. de. excus. Tut.*

73. Si Presbyteris vel Diaconis legitima tutela fuerit delata, intra 4. menses voluntatem suam declarare debent, se sponte suscepturos tutelam. *Auth. Presbyteros. C. de Episc. & Cler. Nov. 123. c. 5.*

74. Heredi ad prosequendam appellationem a defuncto interpositam, præter illud spatium, quod defuncto supererat, dantur 4. menses. *L. 6. C. si pendent. appell. mors interu.*

75. Assessor Præsidis provinciæ olim nemo ultra 4. Menses esse poterat. *L. 10. C. de Assess.*

76. Servus hac conditione venditus, ut manumittatur, si emtor absens sit, nec intra quatuor menses manumittatur, ipso jure liber est. *L. ult. ff. qui sine manumiss. quid juris, si emtor sit præsens, vid. supr. n. 38.*

77. Si ex ædibus alicujus alteri damnum datum, tunc si absente domino inhabitator conveniatur, dandum ipsi spatium 4. mensium, quo domino litem denunciaret, nisi absentia admodum longinqua, ubi majus spatium indulgetur. *Nov. 69. c. 2.*

78. Patronus laicus, si intra 4. menses non præsentet Ecclesiæ ministrum, pro illa vice jure præsentandi privatur, & jus constituendi ministrum devolvitur ad Episcopum. *c. 22. § 27. X. de Jur. Patron.*

79. In Camera Imperiali termini non ultra quatuor menses concedendi *R. J. de anno 1654. §. 84.*

80. In Camera Imperiali insinuanda est appellatio intra 4. menses per *R. J. de anno 1654. §. so den soll 97. Blum Process. tit. 49. §. 20.* pariter ibidem intra 4. menses petenda revisio actorum. *R. J. de anno 1654. §. 125.*

DE V. MENSIBVS.

81. Militantes in palatiis Principum, qui Scholares in jure dicantur, si accepto comiteatu in provincias profecti, non ultra 5. menses abfuissent, nulla civili actione interim conveniri poterant. *L. 3. §. 13. C. de privil. Schol.*

DE SEX MENSIBVS.

82. Patronus, si clericus fuerit, sex menses ad præsentandum novum pastorem præfinitos habet, quibus elapsis illa vice jure præsentandi privatur. *c. 22. § 27. X. de Jur. Patron. de Patrono laico vid. num. 78.*

83. Si sportulæ pro elatione funerum erogari solitæ, intra 6. menses ab œconomo Ecclesiæ non distribuantur, ex illa mora tenebatur ad usuras trientes. *Nov. 59. c. 3. in fin.*

84. Actio redhibitoria 6. menses utiles durat *L. 19. §. 6. ff. de Aedil. edict. vid. supr. Membr. 3.*

85. Tutor a tempore susceptæ tutelæ intra sex menses pecuniam pupillarem fœnori exponere debet. *L. 15. ff. de adm. tutel.* In illa vero pecunia, quæ durante tutela obvenit pupillo, brevius spatium est. *vid. supr. n. 39.*

86. Tutor qui tres tutelæ habet, a quarta se non potest excusare, si una ex tribus tutelæ intra semestre spatium fuerit finienda. *L. 17. pr. ff. d. Exc. Tut.*

87. Præses vel judex, qui ante quinquaginta dies ex provincia discedit, de quo dict. est *Membr. 3. n. 62.* reduci poterit, ut adhuc

adhuc per 6. menses subsistat, & actionum habentibus respondeat. *L. 1. §. 2. C. ut omnes jud.*

88. Prædia deserta non addicuntur novo domino, nisi prior dominus citatus, ut intra sex menses veniat, & prædium recuperet. *L. 11. C. de omn. agr. desert.*

89. Clerici absentes tribus edictis citati, si intra 6. menses non veniant, beneficiis privantur. *c. 11. X. de Cleric. non resident.*

90. Accusationem adulterii contra uxorem 6. mensibus finiri dicunt, *L. 4. §. 1. ff. eod.* Quod quomodo intelligendum sit, diximus. *Sect. 2. Axiom. 5. Lim. 2.*

91. Heres legata pia intra 6. menses non solvens, tenetur ad usuras, & omne interesse. *Nov. 131. c. 1. Idem in legata pecunia ad opus publicum. L. 5. ff. de oper. pub.*

92. Legatarii, si a tempore petiti legati ipsis intra 6. menses non satisfiat, immitti possunt in heredis bona. *L. 5. §. 16. ff. ut in poss. Legat. L. 6. C. eod.*

93. Qui de iudicio sisti cavit, illi sex menses ad evitandam poenam conceduntur, ut interim se sistat. *L. 26. C. de fidejuss.*

94. Episcopi curæ incumbit, ut in causa cædis carcere detentus, intra 6. menses judicetur. *L. 6. §. 2. C. de custod. Reor. quamvis illa lex sit dubiæ auctoritatis.*

95. Minor matrimonii gratia ancillam manumittens, debet illam intra 6. menses uxorem ducere. *§. 5. Inst. qui & ex quib. caus. manum.*

96. Lis fiscalis ad publica munera pertinens, intra 6. menses peragenda. *L. 5. C. ubi caus. fisc.*

97. Quicumque de scriniis vel ex officiis Palatinis intra diem commeatus 6. mensibus absunt, illi reversi ultimum locum occupant, antelatis 5. posterioribus, h. e. postponi debent quinque sequentibus. *L. 2. C. de Commeat.*

98. Spatium 6. mensium conceditur inhabitatori ad litem denunciandam domino ædium, si hujus absentia sit longinqua. *Nox. 69. c. 2. vid. supr. n. 63.*

99. Si editio instrumentorum petatur, quæ in alia Pro-

vincia sunt, spatium 6. mensium concedi debet. *L. 1. C. d. Dilat.*

100. Cognatus non curialis, curiali succedere volens, intra 6. menses se curiæ offerre debet. *Nov. 101. cap. 2.*

101. Si quis tributa de prædiis suis non solvat, is anno evoluto omnem cumulum reliquorum intra 6. menses inferre debet. *L. 10. C. de annon. & tribut.*

102. Episcopus non ordinandus, nisi per 6. menses in sacris ordinibus fuerit. *Concil. Trid. de Reform. cap. 2.*

103. Imperator noviter electus, obligatus est intra 6. menses ad designationem edendam collectarum Imperii, aliorumque reddituum, quæ in manus aliorum pervenerunt. *Capit. Leop. art. 29. & Josephi art. 28.*

104. Appellatio in Camera Imperiali intra 6. menses introducenda. *O. C. P. 2. tit. 30. §. 1. Blum. Process. tit. 49. n. 24.*

105. Reo non comparente actor in primo termino proclama petit, & postea intra 6. menses in contumaciam agit. *R. J. de. 20. 1600. §. 96.*

106. Assessor ab officio Camerali discedere volens, 6. mensibus ante discessum hoc denunciare, & antea discedere non debet. *O. C. P. 1. tit. 4. §. 2.*

107. Assessura Camerali vacante a Statu, quem ordo tangit, intra 6. menses alius denominandus, alias ejus loco Camera Assessorem eligit. *O. C. p. 1. tit. 4. §. 3. & 5.* Idem obtinet, si præsentatus ut inidoneus removendus, *O. C. p. 1. tit. 5. §. 2.* terminus tamen hic certa ratione ad annum extensus. *R. J. noviss. §. 24.*

108. Processus coram Austregis intra 6. menses finiri debet. *O. C. p. tit. 4. §. 2.*

109. Sententia definitiva a die conclusionis intra 6. menses in Camera concipienda. *O. C. p. 1. tit. 13. §. 18.*

110. In Pomerania fatale petendi restitutionem in integrum est 6. mensium; idem etiam terminus est in nullitate deducenda. Pariter intra sex menses hodie in Marchia justificanda est appellatio.

DE SEPTEM MENSIBVS.

III. Hoc spatium attenditur in dijudicanda legitimitate partus. *L. Septimo mense 12. ff. de stat. hom.* Quamvis hodie magis ad vitam partus, quam ad numerum mensium respiciamus. Unde etiam partum octo mense vivum editum pro legitimo pronuntiatum fuisse, testatur *Carpz. P. 3. C. 17. def. 18.*

DE OCTO MENSIBVS.

112. Si bona alicujus propter delictum confiscata, tunc qui ex bonis illis quid possidet, si extra urbem vel locum confiscationis degat, intra octo menses fisco inferre ea debet, sub pœna quadrupli. *L. fin. C. de Bon. præscr. vid. supr. n. 46.*

DE NOVEM MENSIBVS.

113. In producendis testibus vel instrumentis transmarinis conceduntur novem menses. *L. 1. C. de dilat.*

114. Si quis hodie adhuc jure deliberandi uti velit, illi a judice non ultra 9. mensium concedendum est spatium. *L. ult. §. 13. C. de Jur. deliber.* A Principe vero annus imperatori poterat. *d. §. 13.* Unde falso hodie petunt a judice spatium anni, hoc enim periculosum petere a judice, cum in allegat. text. judicis tantum sit 9. menses; Principis vero annum concedere. Ergo & hic a Principe impetrandus erit.

DE DECEM MENSIBVS.

115. Si aliquis ex litigantibus juravit, se judici nihil dedisse ad ipsum corrupendum, intra 10. menses contrarium probare licebat. *Nov. 124. c. 2.*

116. Decimus mensis summum erat tempus gestionis uteri, postea natus non habebatur pro legitimo. *L. Gallus 29. pr. ff. de lib. & postb. L. 3. §. 11. ff. de Suis & legit. hered.*

DE UNDECIM MENSIBVS.

117. Ad initium undecimi mensis legitimitatem partus extendit Imperator in *Nov. 39. c. 2. Carpz. P. 4. C. 27. def. 15.*

MEMBRUM V.

De Annis.

Annus in iure nostro spatio 365. dierum circumscribitur. *L. 134. ff. de V. S. L. 51. §. 2. ff. ad L. Aquil. L. 4. §. 5. de stat. lib.* Licet ergo sex horæ insuper a Mathematicis superaddantur ad complementum anni, in iure tamen illæ non attenduntur, sed sufficit lapsus tot dierum, nisi quod in anno intercalari, sive bissextili, 6. illæ horæ ex quatuor annis connumeratæ, diem efficiant, licet revera illa dies intercalatus, seu bissextum, cum præcedente pro eodem die in iure habeatur. *vid. L. 98. ff. de V. S.* Cæterum annus in iure vel continuus est, vel utilis; in illo omnes, in hoc vero illi tantum dies computantur, quibus experiundi licentia fuit. *L. 14. §. 2. ff. quod met. caus.* Quem annum utilem ob difficilem computandi rationem in quadriennium continuum mutavit Imperator in *L. ult. C. de temp. in integr. restit.*

DE UNO ANNO.

Præscriptiones unius anni numero multæ sunt, quas speciali tractatu collegit Quintilianus Mandosius *Tr. de Casibus annalibus.* Pertinent huc:

1. Omnes actiones prætorix poenales, sicut etiam rei persecutorix, quæ contra jus Civile dantur, imo & ædilitix, quæ omnes sunt annales. *vid. supr. Sect. 3. Ax. 2. §. 3.*

2. Bonorum possessio intra annum petenda a Parentibus & liberis. *§. 4. Inst. de bon. possess. L. 5. §. 8. C. qui admitt. ad bon. poss.*

3. Mulier per annum maritum lugere debet. *L. 2. C. de secund. nupt. nec antea ad secunda vota transire potest, sub poena infamix. L. 8. ff. de bis qui not. infam. Nov. 117. c. 11.*

4. In *L. Aquil.* ex primo capite æstimatur damnum, quanti res anno retro computato plurimi fuit. *§. 9. Instit. ad L. Aquil. L. 21. ff. eod.*

5. Testamentum iure militari conditum, post missionem intra annum valet. *§. 3. Inst. de test. milit. L. 38. ff. eod.*

6. Qui

6. Qui Reipubl. causa abfuit, ille reversus, anni habet vacationem a nova tutela suscipienda. §. 2. *Instit. de excus. Tut.* qui annus ex die, ex quo redire potuit, computandus. *L. 4. ff. de Vacat. & excus. Muner.* Nec hoc tantum in tutela obtinet, sed & aliis muneribus publicis.

7. Si delinquentis fugitivi bona a fisco annotata, si ille intra annum non veniat, Fisco vindicantur. *L. 2. C. de Requirend. Reis.*

8. Si quis ex primo decreto missus in bona debitoris, tollitur illa immisio, si debitor intra annum veniat, alias sequitur immisio, ex secundo decreto. *L. 8. §. penult. C. de prescript. 30. ann. Auth. Ei qui jurat. C. de bonis auct. Jud. poss.* quod annale tempus etiam in aliis casibus obtinet, ubi propter contumaciam facta immisio, conf. *L. 18. C. de Decur.*

9. Fatale justificandæ appellationis tempus anni est. *Auth. Ei qui appellat. C. de temp. appellat.*

10. Maritus soluto matrimonio dotem in rebus mobilibus vel quantitate, e. gr. pecunia consistentem, per annum adhuc retinere potest. *L. un. §. 7. C. de rei uxor. act.*

11. Si matrimonium ultra biennium non subsisterit, exceptio non numeratæ dotis intra annum adhuc opponi poterit, per *Nov. 100. c. 1. L. fin. C. de tot. caut. non num.*

12. Heres intra annum monitus a iudice, si non impleat voluntatem defuncti, privatur hereditate, per *Nov. 1. c. 1. & Auth. Hoc amplius. C. de fideicom.*

13. Heredi absenti annus conceditur ad conficiendum inventarium. *L. 22. §. 3. C. de Jur. deliber.*

14. Filius, qui dixit, se nolle adire hereditatem maternam, intra annum pœnitere, & eam adire potest. *L. 6. §. 1. ff. ad Scutum Tertull.*

15. Si viduæ legatum relictum, si ad secunda vota non transferit, post annum demum illud petere potest, præstita cautione Mutiana. *Nov. 22. c. 43. & 44. Auth. cui relictum. C. de in dict. viduit. tollend.*

16. Proximus agnatus, si pupillo intra annum non petat tuto-

tutorem, a successione ejus excluditur. *L. Sciant. 10. C. de Legit. Herod.* Idem in matre tutorem intra annum non petente, si filius impubes decedat. *§. 6. 7. ad Sct. Tertull.*

17. Feudum alienatum intra annum ex jure protimiseos revocari potest. *2. Feud. 26. §. Titius.*

18. Possessio feudi pro vasallo præsumtionem investituræ facit, si per annum, sciente domino, in possessione manserit vasallus. *1. Feud. 26. §. ult.*

19. Feudum Gastaldix transacto anno potest auferri. *2. Feud. 1. pr. nisi expresse ad longius tempus concessum.*

20. Si a domino vasallus in jus vocatus, & propter contumaciam dominus in feudum immisus, vasallus, si intra annum veniat, bona sua recipit. *2. feud. 22. pr.*

21. Pretium frumenti quotannis statuendum, quo facto, si quis illo anno carius vendidisset, tanquam violator pacis habebatur. *2. feud. 27. §. 4.* Quod hodie male non observatur.

22. Actor, si mota actione litem non prosequatur, & tribus Edictis citatus non compareat, tunc annus est expectandus, intra quem si iterum non compareat, judex cognitio rei allegationibus, in causa pronunciare potest. *Nov. 112. c. 3. §. 2. Auth. qui semel. C. quomod. & quand. Judex.*

23. Qui ex militibus aulicis a tempore finiti commeatus ultra annum abest, decem sequentibus postponitur. *L. 2. §. 3. C. de Commeat. vid. supra membr. 4. n. 97. & infra n. 64.*

24. Episcopus non ultra annum a sua Ecclesia abesse debet, alias si citatus non appareat, alius in ejus locum surrogatur. *Nov. 6. c. 2.*

25. Milites, si intra annum ex publicis horreis annonas accipere recusant, postea illæ fisco accrescunt, per *L. 6. C. de erogat. mill. ann.*

26. Judex Ecclesiasticus, si vel favore, vel pretio corruptus male judicaverit, per annum suspendendus *c. 1. §.* Si quis autem *de Rejud. in 6to.*

27. Qui in servitutem revocandus, juratorix cautioni com-

committitur,
iterum rati-
28. Alleg
L. 2. C. de Na-
29. Qui se
intra annum h
30. Servi
31. Qui
ann penes
L. Jul. pecu
32. Si
vel Nosoco
Nov. 111. c. 1.
33. Pat
C. de Adv. di-
34. Tut
offici debent
N. Et &c.
35. Ex Le
igitur. L. 2. ff
36. Si si
tradatur, tun
titi. L. 27. S
nisi est.
37. Quan
depin, circa ta
guam annum
§. Si dor
clesia, ut terram
xerit, post ann
Catholicus occu
manic.

committitur, & si postea intra annum se non sistat, in servitutem iterum trahendus. *L. 1. §. 2. C. de assert. toll.*

28. Allegans naufragium intra annum hoc probare debet. *L. 2. C. de Naufrag.*

29. Qui se a peræquatore in assignando censu gravatum dicit, intra annum hoc demonstrare debet. *L. 5. C. de Cens.*

30. Servus ignorante domino clericatum assumens, a domino intra annum revocari potest, *Nov. 123. c. 17.* sed postea in *Nov. 123. c. 35.* triennium hoc casu statutum, ut & in *Nov. 5. c. 2.*

31. Qui ex rationibus publicis residuam pecuniam per annum penes se retinet, tenetur *L. Julia de residuis. L. 9. §. 6. ff. ad L. Jul. pecul.*

32. Si testator exstructionem domus sacræ e. gr. Xenodochii vel Nosocomii, heredi injunxerit, intra annum hoc expediendum. *Nov. 131. c. 10.*

33. Patroni fisci Romæ singulis annis constituebantur. *L. 10. C. de Adv. div. Jud.*

34. Tutores hodie, singulis annis rationes reddere, imo & offerre debent, *Reform. Polit. de Ann. 1577. Tit. 32. §. Item: das Er &c.*

35. Ex Lege Julia repetundarum contra heredes intra annum agitur. *L. 2. ff. ad L. Jul. repet.*

36. Si servus alienetur cum peculio, vel postea sine peculio tradatur, tunc venditor poterat intra annum de peculio conveniri. *L. 27. §. 2. ff. de pecul. add. tit. ff. quando actio de peculio annalis est.*

37. Quando Status Imperii alterum de facto sua possessione dejecit, citra tamen violationem pacis publicæ, res coram Austregis intra annum decidenda. *O. C. p. 2. tit. 8. §. 14.*

38. Si dominus temporalis requisitus, & admonitus ab ecclesia, ut terram suam purget ab hereticis, is tamen hoc neglexerit, post annum a tempore monitionis elapsam, ipsius terra Catholicis occupanda relinquitur. *Auth. si vero C. de Hæret. & manich.*

39. Debitor, qui creditori alium debitorem fraudulenter delegat, intra annum utilem convenitur, sed in quantum facere potest. *L. ult. de revoc. bis que in fraud. cred.*

40. Si filiusfam. pecuniam mutuam studiorum vel legationis causa acceperit ad necessarios sumtus, pater etiam post mortem filii tenetur, sed anno utili. *L. 5. C. ad Sct. Maced.*

DE ANNO ET DIE.

41. Jure Lubecensi hoc tempus ad præscriptionem fere indistincte sufficit. Anno enim & die non tantum res sine vitio possessæ præscribuntur, sed & si furtivæ illæ fuerint, vel per spoliū ablatae, modo possessor hoc ignoraverit. *Jus Lubec. P. 1. Tit. 8. Art. 1.* Præsentia tamen illius, cujus res est, exigitur.

42. Pariter de Jure Lubec. liberi separati, si in separatione enormissime læsi sint, intra annum & diem eam retractare possunt. *vid. Mey. ad Jus Lubec. P. 2. Tit. 2. art. 23. n. 64.*

43. Porro, si ædificium in mei præjudicium exstructum, post annum & diem agere non licet. *d. Tit. 8. art. 2.*

44. Ulterius, si actionem contra possessorem immobilium quis movere velit, intra annum & diem hoc facere debet, nisi extra provinciam fuerit, ubi hoc tempus a die scientiæ computandum. *Jus Lubec. P. 3. Tit. 6. art. 3.*

45. Evictio rei venditæ etiam intra annum & diem illo jure præstanda. *Tit. 8. art. 2.*

46. Jure feudali intra annum & diem a tempore mutationis domini vel vasalli petenda est renovatio investituræ. *2. feud. 24. 40. § 52. vid. Exam. J. F. c. 17. Qu. 12.*

47. Jure Saxon. frequens est anni & diei præscriptio. Vocabulum tamen diei hic latius capitur, quam de jure Lubecensi, dum dies hic 6. septimanas & 3. dies continet, & hoc tempore apud Saxones præscribuntur. (1.) res mobiles *Carpz. P. 2. C. 3. def. 3. n. 7.* (2.) Jus retractus, *Berlich. dec. 118.* licet *Carpz. P. 2. C. 32. def. 4.* in Saxonia in retractu tantum annum civilem obtinere velit, non additis 6. septimanis. (3.) Res expeditoriæ & gerada. *Carpz. P. 2. C. 3. d. 12.*

DE ANNO ET MENSE.

48. Jure feudali miles renovationem investituræ intra annum & mensem petere debet. *1. feud. 22.*

DE BIENNIO.

49. Biennio præscribitur exceptioni non numeratæ pecuniæ. *L. 14. C. de non num. pecun.*

50. Actio doli biennio expirat. *L. 8. C. de dol. mal.*

51. In Emphyteusi Ecclesiastica, si canon intra biennium non solvatur, ea amittitur, per *Nov. 7. c. 3.*

52. Conductor intra biennium pensionem non solvens, poterit expelli. *L. 54. §. 1. ff. Locati.*

53. Conductor, si absens sit, nec pensiones solvat, lapso biennio, potest dominus res locatas aperire, & quæ ibi ex bonis conductoris reperiuntur, in inventarium redigere, si elapsum sit biennium. *L. 56. ff. locat.*

54. Mulier, si pro alio intercesserit, & post biennium consensum repetat, non juvatur Scto Vellej. *Nov. 61. L. 22. C. ad Sct. Vell.* quia interim satis deliberasse videtur.

55. Ager desertus, & ab alio occupatus, post biennium a domino repeti non potest. *L. 8. C. de omni agr. deser.* intra biennium quidem poterat, sed non nisi refusis impensis.

56. Immissio quorundam creditorum prodest etiam non immisissis; si illi, qui in eadem provincia sunt, intra biennium veniant, debita sua probent, & immisissis impensas refundant. *L. fin. C. de bon. auct. Jud. poss.*

57. Instantia seu Processus in causa criminali intra biennium finiiri debet. *L. Properandum 13. C. de Judic. L. ult. c. ut intra cert. temp. & c.*

58. Processus appellationis ad summum intra biennium finiendus. *Nov. 93. c. 1. Auth. ei, qui C. de temp. appell.*

59. Remedium supplicationis contra sententias intra biennium institui potest. *Nov. 119. c. 5. Auth. quæ supplicatio. C. de prec. Imper. offer. Junct. L. un. C. de Sent. Prætor.*

60. Quod in annis proximis faciendum, intra biennium expediendum. *L. 17. §. ult. ff. de Manumiss. test.*

61. Advocatus, qui ultra biennium sine com meatu a suo foro abest, amittit advocaturam. *L. ult. C. de Advoc. divers. Jud.* Quamvis hæc lex specialis esse videatur.

62. Qui ex militibus Palatinis per biennium abest, 20. sequentibus postponitur. *L. 3. C. de Com meat. vid. supr. n. 23.* Ergo pœna emanssonis erat postpositio.

63. Qui Patronus fisci in provinciis constitutus, hoc munus per biennium continuare debebat. *L. 12. §. 13. C. de Advoc. div. Jud. conf. n. 33.* Idem in defensore Civitatis *Novell. 15. in. epilog.*

64. Dominium rei oppignoratae creditor impetrare non poterat, nisi post denunciationem debitori factam, per biennium exspectasset, & postea venum exposuisset, quo facto, per rescriptum Principis dominium impetrare poterat, sed a tempore rescripti iterum biennium concedebatur debitori ad reluendum. *L. fin. C. de Jur. Dom. impetr.* Quæ ambages hodie non attenduntur. *Carpz. P. 1. C. 28. d. 139.*

65. Legatione, præsertim transmarina, functus, biennii habebat vacationem ab aliis muneribus *L. 3. C. de Legat. Conf. L. 7. ff. eod.*

66. Promissæ dotis usuræ solo biennii lapsu debentur, nisi terminus brevior præfinitus. *L. ult. §. præterea. 2. C. de jur. dot.* *Carpz. P. 2. C. 42. d. 14.*

67. Sponsus post contracta sponsalia, intra biennium tenetur consummare matrimonium, si in provincia præsens sit. *L. 2. C. de spons. quod si non faciat, sponsa alii nubere potest.*

68. Mulierem adulteram in monasterium detrusam, maritus intra biennium recipere poterat. Postea enim uxor tenebatur accipere habitum Monachorum, *Nov. 134. c. 10.* Hodie apud nos maritus, si condonare velit uxori, poterit eam quocunque tempore recipere.

DE TRIENNIO.

69. Sponsus extra Provinciam absens, per triennium expectandus. *L. 2. C. de Repud.*

70. In-

70. Instantia seu processus in causa civili triennio finiendus. *L. properandum. 13. §. 1. C. de Jud. vid. n. 57.*

71. Res mobiles triennio usucapiuntur. *pr. Inst. de usucap.*

72. In civili emphytevisi, si canon intra triennium non solvatur, amittitur emphytevisis *L. 2. C. de Jur. Emphyt. vid. supr. n. 53.*

73. Vestigalia in triennium locanda. *L. 4. C. de Vect.*

74. Qui trium proxime præteritorum annorum Apochas seu quietantias ostendere potest, ille præsumitur etiam præcedentium annorum usuras solvisse. *L. 3. C. de apoch. publ.*

75. Causæ, in quibus contra fiscum pronunciat, intra triennium retractari possunt. *L. un. C. de Sent. advers. fisc.*

76. Advocatus per triennium absens foro cadit, *L. 7. §. 2. C. de Adv. div. Jud. vid. supr. n. 61.*

77. Clerici propter falsum testimonium in causa civili triennio suspendendi, & monasterio mancipandi. *Nov. 123. cap. 20.*

78. Servus, qui in monasterium se contulit incio domino, intra triennium repeti potest. *Nov. 123. cap. 35.*

79. Per triennium mulier filium alere debet, secundum Glossam in *L. Nec. filium C. de patr. potest.*

80. Triennium expectandum, antequam de impotentia agere possit uxor. *Nov. 22. cap. 6.*

81. Heres legata alimenta, & triennio præstita, impostum etiam præstare tenetur. *L. 1. C. de fideicommiss.*

82. Triennio etiam usucapit Episcopus contra Episcopum nuper ad fidem conversum. *c. placuit. C. 15. qu. 3.*

83. Qui prædam ex naufragio diripuerunt, si liberi fuerint, in triennium debent relegari. *L. 4. §. 1. ff. de incend. ruin. naufr.*

DE QUADRIENNIO.

84. Omnia, quæ olim anno utili, hodie quadriennio continuo præscribuntur. *L. ult. C. de temp. in integr. restit.* Quorum spectant restitutiones in integrum, & omnia remedia rescissoria vid. *supr. Sect. 3. Membr. 2. ax. 2.*

85. Bona fisco nunciata, sed neglecta, quadriennio præscribuntur. *L. 1. C. de quadrienn. præscript.*

86. Si res a Fisco vendita, emtor quidem statim securus est, ille vero, qui jus in re vendita præten dit, intra quadriennium contra fiscum agere, & regressum instituere potest. *§. fin. Instit. de Usucap. L. 3. C. de quadrienn. præscript.*

87. Quando aliqui creditores ex primo decreto immissi in bona debitoris, tunc reliqui creditores quoque admitti possunt, modo, si absentes fuerint, intra quadriennium veniant, & expensas restituant. *L. ult. C. de bon. auct. Jud. poss. vid. supr. n. 56.*

88. Uxor, si de marito, militiae causa absente, per quadriennium nullum sospitatis nuncium acceperit, potest ad alia vota transire. *L. 7. C. de Repud.* Sed hoc mutatum per *Nov. 117. c. 11.* ubi maritum expectare debet, donec de morte certior facta.

89. Qui a militia palatina uel officio aulico per quadriennium abest, officium amittit. *L. 2. C. de comitat.*

90. Si divortium factum sit culpa mulieris, non potest illa ante quinquennium alii nubere, & interim subjicitur *L. Juliae*, perinde ac si divortium factum non sit. *L. 8. §. 4. C. de repud. Nov. 22.*

DE QUINQUENNIO.

91. Quinquennio præscribuntur omnes querelæ de inofficio, siue sint de testamento, siue de dote, siue de donatione, vid. *supr. Sect. 2. membr. 2. in fin.*

92. Quinquennio tollitur actio ex *SCto Syllaniano* de aperto occisi testamento, ante vindictam necem. *L. 13. ff. ad SCtum Syllan.*

93. Post quinquennium de statu defunctorum quaestio amplius moveri nequit. *tot. tit. ff. ne de stat. defunct.*

94. Sic quoque accusatio apostasiae post mortem quinquennio expirat. *L. 2. C. de Apost.*

95. Quinquennio præscribuntur delicta carnis, stupra & adulteria. vid. *supr. Sect. 3. membr. 2. Axiom. 5. n. 23.*

96. Qui aliquem ab hoste redemit, ille si pretium restituere

tuere neque
L. fin. C. de p
7. Co
ta. L. 1. p
ne in causa
genit. nam c
crimen falsi
actio illa ex
98. C
solvendum
de Felig.
99.
quennio
lia affirm
Sed respo
100. C
nit, intra qu
101. Si
cubus, int
lor. cubic.
101. De
tro officio
tract. Judi
103. Ber
conditores fil
tatem. L. 1. §.
habent, etiam
pote possunt
ca alicui bona p
104. Res m
quennio inter
105. Ind
conceduntur

tuere nequeat, quinquennio operas loco lytri præstans, liberatur.

L. fin. C. de postlim. reuers.

97. Collusio post sententiam intra quinquennium detegenda. *L. 2. pr. ff. de Collus. deteg.* Agitur autem hic de collusione in causa status, seu causa liberali, ubi de libertate alicujus agitur, nam circa hanc collusionem hoc speciale est; alias enim, si crimen falsi concurrat, sine dubio 20. demum annis ex collusionem actio illa exspirabit.

98. Causa commissi vectigalis, si res illa, pro qua vectigal solvendum, non amplius existet, quinquennio exspirat. *L. 2. C. de Vectig.*

99. Crimen peculatus seu furtum pecuniæ publ. quinquennio finitur. *L. 7. ff. ad L. Jul. pecul.* quod de omni Lege Julia affirmandum videtur, ob *L. 29. §. 6. ff. ad L. Jul. de adult.* Sed responsionem vide supra *Sect. 3. membr. 2. num. 30. Axiom. 5.*

100. Oratorium, cujus ædificationem testator heredi injunxit, intra quinquennium perficiendum. *Nov. 131. c. 10.*

101. Si servus alicujus incscio domino factus Principis cubicularius, intra quinquennium repeti poterat. *L. 4. C. de præpos. Sacr. cubic.*

102. Donatio judici facta revocari nequit, si donator deposito officio per quinquennium tacuerit. *L. un. §. 1. C. de Contract. Judic.*

103. Beneficium separationis, quo creditores paterni contra creditores filii utuntur, quinquennio exspirat post aditam hereditatem. *L. 1. §. 13. ff. de Separat.* Creditores vero, qui hypothecam habent, etiam post quinquennium ex bonis paternis solutionem petere possunt. *Carpzov. Lib. 4. Resp. 18. num. 3.* Quia hypotheca afficit bona paterna perpetuo.

104. Res minoris alienatæ, adepta majorenitate, intra quinquennium revocari possunt. *L. ult. C. Si maj. fact.*

105. Induciæ moratoriæ regulariter ad quinquennium conceduntur, & eapropter appellantur quinquennel - Brieffe /
Ord.

Ord. Polit. de Anno 1548. Tit. von verstorbenen Rauff & Reuten.
Verum hic terminus non perpetuus est, sed arbitrarius.

106. Advocatus, qui ultra quinquennium cum comiteatu abfuit, penitus e matricula advocatorum delendus. *L. ult. C. de Adv. div. jud.*

107. Studium juris quinquennio circumscriptum. Quod & olim in Camera præcise requirebatur, *Ord. Cam. P. 1. Tit. 3. §. 2.* Verum hodie non ita præcise ad annos, sed ad eruditionem respiciendum. *Regess. Imp. de ann. 1654. §. 28. Blum. in Proc. Cam. tit. 7. num. 37.*

DE SEPTEM ANNIS.

108. Septennio completo desinit esse aliquis infans, & sic post septimum annum contrahi sponsalia possunt. *L. 14. ff. de Spons.* ita tamen, ut adepta pubertate ratificatio subsequatur; & post illum annum aliquis hereditatem adire potest. *L. 18. pr. C. de Jur. delib.*

109. Juris Canon. studio septennium præfixum est. *Cap. cum ex eo. 34. de Election. in 6to.*

DE NOVEM ANNIS.

110. In praxi cautela esse solet, ne ultra novem annos extendatur locatio, quia si per 10. vel plures annos locatio extensa, conductor jus reale in illa re consequeretur ex sententia practicum, de quo vid. *cautel. contract. Sect. 2. c. 9. §. 6.*

DE DECEM ANNIS.

111. Decennio præscribuntur bona immobilia inter præfentes, *pr. Instit. de Usuc.* quod si interdum absens possessor fuerit, tot anni decennio adduntur, quot annis ex decennio absens fuerit, vel tempus absentiae pro dimidia tantum parte computandum, & si ita decennium completum, usucapio finita. *conf. Nov. 119. c. 8.*

112. Decennio præscribitur vindicationi rei immobilis, reliquisque actionibus realibus de ea competentibus. *vid. supr. Sect. 3. Membr. 2. Ax. 1.*

113. Si testator coram 3. testibus declaraverit, se nolle testamen-

stamentum valere, & ad hanc declarationem lapsus decennii accesserit, testamentum est sublatum. *L. 27. C. de Testam.*

114. Res minoris, titulo lucrativo alienata, adepta majoritate intra decennium revocari potest, si præsens sit minor. *L. ult. C. Si maj. fact. alien. fact.* vid. *supr. num. 104. § 139.*

115. Jus Nundinarum per non usum 10. annorum amittitur. *L. 1. ff. de Nund.* quod de non usu aliorum quoque Jurium, quæ nobis in alieno quæsita, intelligunt Dd. per *L. ult. C. de Servit.* modo occasio utendi adfuerit.

116. Rationes Reipubl. subscriptæ & expunctæ adversus heredem administratoris, ultra 10. annos retractari non possunt. *L. 13. §. fin. ff. de divers. temp. prescript.* Ipse autem administrator per 10. annos adhuc conveniri potest.

117. In loco studiorum nemo creditur habere domicilium, nisi decem annis transactis eo loco sedem sibi constituerit. *L. 2. C. de incol.*

118. De opere in flumine publico vel ripa exstructo, intra 10. annos de damno infecto cavendum. *L. 7. pr. ff. de damn. infect.*

119. In metallum damnati, si inutiles sint operi faciendo, & cognatos vel affines habeant, post decennium a Præside dimitti possunt. *L. 22. ff. de pæn.*

DE XII. ANNIS.

120. Hoc tempore completo, foeminae fiunt puberes, hinc desinunt esse sub tutela. *L. 1. C. quando Tut. vel. cur.* imò & tunc testandi & matrimonium contrahendi licentiam habent.

DE XIII. ANNIS.

121. Pubertas jure Saxonico ad recipiendam investituram est 13. annorum & 6. Septimanarum. *Lehn-Recht. c. 26. §. 1. Carpz. p. 2. c. 11. def. 9. in fin.*

DE XIV. ANNIS.

122. Hoc anno completo in masculis incipit pubertas *pr. Inst. quib. mod. tutel. in fin.* hinc pariter ibi habiles sunt ad te-

standum & matrimonium contrahendum; & hinc post annum hunc quaestio adulterii demum incipit. *L. 36. ff. de Adult.*

123. Tempus plenae pubertatis est in foeminis 14. annorum *L. 14. §. 1. ff. de alim. legat.* quo casu ergo foemina adoptare potest, de quo vid. *Inst. §. 10. de adopt.* eo casu 14. annis major debet esse adoptato. Imo hodie in criminalibus juxta constit. crim. foemina ante annum 14. pro pubere non habetur, ut hinc hoc passu ejusdem juris sit cum masculino.

DE XV. ANNIS.

124. De opere publico exstructo tenetur aedificans usque ad 15. annos cavere. *L. 8. C. de oper. publ.* atque ita, qui Templum, Curiam, pontem aut alia aedificia publica exstruxit, ad 15. annos tantum conveniri potest, si forte interea temporis opus exstructum inconstans reperiatur.

125. Curialis Episcopus fieri non poterat, nisi per quindecim annos fuisset in Monasterio. *Nov. 123. cap. 1.*

DE XVI. ANNIS.

126. Annum 16. aetatis agens ad munus Sitioniae, sive ad curam rei frumentariae non est vocandus *L. 2. ff. de Vacat. mun.*

DE XVII. ANNIS.

127. Anno 17. completo quis postulare potest, per *L. 1. §. 3. ff. de postul. & procuratore §. 5. Inst. qui § ex quibus causis* quod ultimum procedit, si pars adversa de minorennitate non excipiat; & certe majus praesudicium subest in procuratore, quam Advocato: Ille enim omne negotium gerit, imo fit litis dominus, & sic si adhuc minor sit, periculosum est ipsum admittere, cum postea restitutionem petere possit. Advocatus vero tantum in jure instruit, & pro praesente verba facit, periculo apud principalem remanente.

128. Minor impleto anno 17. testamento potest manumittere *§. ult. Inst. qui § ex quib. causis* quod mutatum in 14. annos, per *Nov. 119. cap. 2.*

DE

DE XIIX. ANNIS.

129. Plena pubertas est in masculis 18. annor. *L. 14. §. 1. ff. de alim. legat.* Hinc alimenta usque ad annos pubertatis legata, debentur usque ad annum 18. *d. l. 14.*

130. Qui adoptare vult, 18. annis major debet esse adoptato. *§. 4. Inst. de adopt. vid. n. 123.*

131. Filius, qui patrem captivum non redemit, exheredari potest, modo annum 17. excesserit. *Nov. 115. c. 3. §. 13.*

132. Fœmina veniam ætatis impetratura, 18. annorum esse debet. *L. 2. §. 1. C. de bis, qui ven. et at.*

133. Minor 18. annis non potest lector fieri. *Nov. 123. cap. 3.*

134. Sententia a iudice minori 18. annis lata, non valet. *L. 57. pr. ff. de Re Judic.*

135. Anno 18. volentibus partibus, alicui causa delegari potest. *c. 41. X. de offic. Jud. deleg.*

136. Princeps Elector ad electionem novi Imperatoris non admittitur, nisi post completos 18. annos *A. Bull. c. 7. §. 4.*

DE XX. ANNIS.

137. Rationes publicæ subscriptæ & expunctæ contra ipsum Administratorem intra 20. annos impugnari possunt. *L. 13. §. fin. ff. de div. temp. præscript. vid. supr. num. 116.*

138. Usucapio rerum immobilium inter absentes 20. ann. perficitur. *pr. Inst. de Usucap.*

139. Minores, si titulo lucrativo rem alienaverint, illam adepta majorenitate intra 20. annos repetere possunt, si absentes fuerint. *L. ult. C. si maj. fact. alien.*

140. Masculi 20. ætatis anno completo, veniam ætatis impetrare possunt. *l. 2. C. qui ven. et at.*

140. Criminalis persecutio delictorum 20. annis præscribitur. *L. 12. C. ad L. Corn. de fals. vid. supr. Sect. 3. Membr. 2. Ax. 5. sicut & reliquæ fiscales persecutionem, quibus brevius tempus non præfinitum. L. 13. pr. ff. de div. temp. præscript.*

142. Minor 20. annis in criminalibus testis esse non potest idoneus. *L. 20. ff. de test.*

143. Qui per 20. annos stipendia meruit, pro veterano habetur, & eorum privilegia consequitur. *L. 1. C. de excus. vet. L. ult. C. de his, qui non implet. stipend. sacramento soluti sunt.*

144. Qui per 20. annos publica professione cum laude functus (quod notanter additur in alleg. *L.*) dignitatem Comitivæ consequitur, & illustribus adscribitur *L. un. C. de profess. qui in urb. Constantin. docentes ex Lege Com. meruerunt.*

145. Minor 20. annis non aliter, quam vindicta manumittere potest, causa cognita. *§. 4. Inst. ex quib. caus. & c.*

146. Major 20. annis, si ad pretium participandum se venditari passus est, fit servus. *§. pen. Inst. de Jur. Person.*

147. Qui per 20. annos in possessione libertatis fuit, pro libero & cive Romano habendus, *L. 2. C. de. long. temp. praescript.*

148. Minor 20. annis non potest compelli, ut arbitrium in se recipiat. *L. 41. ff. de recept. arbitr.*

149. Post peractum annum vigesimum, quis potest delegari ad causas Ecclesiasticas *c. 41. X. de offic. pot. jud. deleg.*

DE XXI. ANNIS.

150. Vigesimo primo ætatis anno completo, in Saxonia incipit majorennitas.

DE XXV. ANNIS.

151. Tempus majorennitatis jure communi incipit ab anno 25. completo *pr. Inst. de Curat.* & tunc habilis quis est ad omnia munera publica suscipienda, & ad honores consequendos, ita tamen, ut in honoribus annus cœptus habeatur pro completo *L. 8. ff. de Mun. & honor.* sicut & hoc, quantum ad honores consequendos, singulare, quod singuli liberi pro singulis annis numerentur, ut adeo qui 22. annorum est, si tres libe-

liberos habeat, quoad honores consequendos æstimetur pro majorenni. *L. 2. ff. de Mun.*

152. Filia post 25. ætatis annum, si in corpus peccet vel invito patre marito indigno, libero tamen, nubat, a Patre exheredari nequit. *Nov. 115. §. 11.*

DE XXX. ANNIS.

153. Hoc tempore præscribuntur omnes actiones civiles ex contractu seu delicto oriundæ. *L. Sicut 3. C. de præscript. 30. Membr. 2. Ax. 2. & Membr. 3. Axiom. 1.*

154. Si venditor rei immobilis fuerit in m. f. Emtor vero in b. fide, 30. anni ad hujus rei usucapionem sunt necessarii. *Auth. mala fidei C. de præscript. long. temp. Nov. 119. cap. 1.*

155. Eligendus in Episcopum debet esse 30. annorum de Jur. Can. *Cap. cum in cunctis X. de elect.* quod ad exemplum ætatis Christi, & Joh. Baptistæ introductum *Can. Presbyter. dist. 78. conf. Gerhard. Loc. minist. Eccles. §. 185.*

156. Præscriptiones feudales omnes absolventur 30. annis. *vid. supr. Sect. 3. Membr. 3. Axiom. 5.*

157. Querela nullitatis 30. demum annis excluditur, etiam hodie, si nullitas sit insanabilis. *Rec. Imp. de A. 1654. §. 122.*

DE XXXI. ANNIS.

158. Annis 30. anno & die in Saxon. præscribuntur res immobiles, & reliqua, quæ Jur. Civ. 10. annis præscribebantur. *Carpz. lib. 1. Resp. 35. n. 12.*

DE XXXV. ANNIS.

159. Hoc tempus requirit Justinianus in illo, qui Episcopus eligi debebat. *Nov. 123. c. 1. §. 1.* Idem in Presbyteris, in Diaconis vero sufficit ætas 25. ann. *Nov. 123. cap. 13.*

DE XL. ANNIS.

160. Actio hypothecaria, si hypothecam possideat ipse

debitor, durat per. 40. annos. *L. 7. §. 1. C. de prescript. 30. §. 40. ann.*

161. Res fisco perfecte quæsitæ, non nisi 40. ann. præscribuntur. *L. omnes 4. C. de presc. 40. ann.* ubi hoc extenditur ad alias republ. & actiones, quibus speciale tempus non præfinitum.

162. Res Ecclesiæ immobiles & actiones hoc nomine competentes, per 40. ann. durant, *Auth. quas actiones C. de SS. Eccles.*

163. Pariter jus Patronatus contra Ecclesiam præscribitur 40. annis, vid. Brunnem. *de Jur. Eccles. lib. 2. c. 8. §. 8.*

164. Idem in præscribenda immunitate a decimis. *C. 1. de prescr. in 6to.*

165. Eadem præscriptio ex communi sententia obtinet etiam in rebus civitatis, vid. *supr. Sect. 3. Memb. 2. Axiom. 1. n. 6.*

166. Actiones per. L. C. perpetuantur usque ad 40. annos *L. fin. C. de prescript. 30. annor.*

167. Diaconissa esse non potest, nisi sit 40. annorum *Nov. 123. cap. 13.* licet Apostolus Paulus 60. annos exigat. *1. Tim. §. v. 9.*

DE L. ANNIS.

168. Quod alea perditum, vel alio lusu amissum, per 50. annos repeti potest. *L. fin. C. de Aleat.*

169. Ætas 50. ann. libertam excusat ab operis. *L. 35. ff. de oper. libert.*

170. Partus editus ex quinquagenaria, dicitur legitimus *L. 12. C. de legat. hered.*

171. A muneribus decurionatus nec sententia præsidis in perpetuum, nec anni 50. nec podagræ valetudo præstet excusationem. *L. 13. C. de Decur.*

172. Annus quinquagesimus olim apud Hebræos, ex Legge Mosaica vocabatur Jubilæus, quo recurrente omnia interim alienata, revertebantur ad priores dominos. *Levit. 25. v. 10. seqq.*

DE

DE LV. ANNIS.

173. Majores 55. annis invitati ad munera personalia vocari non possunt, *L. ult. C. qui etat. vel profess. excusf.*

DE LXX. ANNIS.

174. Aetas 70. annorum a Tutela excusat §. 13. *Inst. de excusf. Tut.*

DE XC. ANNIS.

175. Filius a petitione paternae hereditatis non nisi spatio 90. annorum excluditur. Habet enim triplex jus petendi successionem, quorum unumquodque 30. annos durat. (1) ut filius (2) ut legitimus seu agnatus (3) ut cognatus. *L. 1. §. 11. ff. de success. edict. Carpz. P. 3. c. 14. def. 30.*

DE C. ANNIS.

176. Res Ecclesiae olim 100. annis praescribebantur, quod in 40. annos mutatum, excepta sola Ecclesia Romana, quae centenariam praescriptionem retinuit. *Auth. quas actiones C. de SS. Ecclesf.*

177. Res civitatis olim 100. annis praescribebantur. *L. 23. C. de SS. Ecclesf.* quod communiter in 40. annos mutatum dicunt. *vid. supr. Sect. 3. Membr. 2. Ax. 1. n. 6.*

178. Ususfructus civitati relictus 100. annis expirat, quia hic terminus vitae longevi hominis. *L. 56. ff. de Usufr.*

179. Puerorum centum annorum meminit S. Scriptura *Esa. 56. v. 20.* quod repetitum Jure Canonico. *cap. 28. Caus. 2. qu. 7.*

TEMPUS IMMEMORIALE.

180. Hoc quidem communiter confunditur cum spatio 100. ann. sed male, cum longius se extendere memoria possit; quippe hic non admittuntur testes de auditu proprio tantum, sed

344 SECTIO IV. MEMBRUM V. DE ANNIS.

sed & de illis, quæ a majoribus audiverunt deponentes. vid. *Tr. de Jur. Sens. Diff. 8. c. 3.* Hoc vero tempore præscribuntur omnia, quæ alias non præscriptibilia, modo possideri, vel per modum privilegii in aliquem transferri possint. *Cap. sup. quibusdam 26. X. de V. S. Brunn. in Jur. Eccles. L. 2. c. 11. §. 8.* Et hinc res sacræ, bona domanalia & regalia tanto tempore acquiruntur; Quicquid enim per privilegium potest alteri concedi, illud potest tempore immemoriali acquiri. *Mey. Consf. 3. n. 37. & Consf. 63. n. 39.*

181. Jure Can. etiam immemoriale tempus allegans cum mala fide non præscribit *Cap. fin. X. de præscript.* Quod etiam usu & praxi in foro civili observari testatur *Mynsing. Cent. 4. Observ. n. 6,* purgat tamen illa præscriptio malæ fidei præsumptionem. *Mey. Consf. 3. n. 80.*

DE CCC. ANNIS.

182. Ad præscriptionem 300. annorum provocabat Jephtha contra Ammonitas *Jud. 11. v. 26.*

DE MILLE ANNIS.

183. Jus luendi pignoris ne mille quidem annis præscribitur. *Brunnem. Consf. 128. n. 31. & plures ibi citati.* Idem in rebus meræ facultatis, *Gail. lib. 2. Obsf. 128. n. 5.*

184. Mandatum Principis nec mille annis præscribitur. *L. 2. C. de diversf. Rescript. Vult. P. 1. Consf. Marp. 17. n. 48.*

SOLI DEO GLORIA.

INDEX.